

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres dato

Deres referanse
18/952

Vår referanse
2019/1071 VDA

Vår dato
07.06.2019

Høring - Forslag til lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (Tolkeloven)

Statens sivilrettsforvaltning (SRF) viser til kunnskapsdepartementets høringsbrev av 1. mars 2019.

SRFs saksbehandling er i all hovedsak skriftlig, og vi har ikke utgifter til tolk. Vi mener heller ikke det er et underforbruk av tolk i vår etat. Vi har imidlertid etatsstyringsansvaret for vergemål og forvalter enkelte ordninger der det benyttes tolk, bl.a. ordningen med fri rettshjelp og representantordningen for enslige mindreårige asylsøkere på vergemålsfeltet. Vi vil nedenfor uttale oss om enkelte konsekvenser ny tolkelov vil kunne få for disse ordningene.

1. Rettshjelp

Det følger av forslaget til tolkeloven § 2 annet ledd at loven skal gjelde for offentlige organer. Private rettssubjekter regnes som offentlige organ når de treffer enkeltvedtak, eller utfører tjeneste på vegne av offentlige organ. Begrepet «private rettssubjekter» brukes ifølge høringsnotatet pkt. 4.2.2 som en felles betegnelse på organisasjoner, institusjoner, bedrifter og lignende som ikke anses som et organ for stat og kommune. Det er videre presisert at private rettssubjekter som er tildelt kompetanse til å fatte enkeltvedtak regnes som offentlige organ etter tolkeloven, når det private rettssubjektet utøver slike oppgaver. Loven vil gjelde under hele saksforberedelsen.

Tolkeloven vil, slik vi forstår dette, ikke gjelde for advokater som benytter tolk i forbindelse med et oppdrag etter lov om fri rettshjelp. Det er likevel grunn til å avklare dette nærmere. Vi viser til at advokater kan egeninnvilge fritt rettsråd i et begrenset antall timer i bestemte sakstyper, og at de i så måte fatter enkeltvedtak. Advokaten utfører imidlertid ikke et oppdrag på vegne av det offentlige, men det offentlige betaler for den bistand advokaten yter til en privatperson. Det offentlige betaler også for tolkebistanden. Tolken betales med 4/5 av den offentlige salærsatsen, jf. salærforskriften § 2 første ledd.

Spørsmålet blir om loven er ment å gjelde i f.eks. utlendingssaker hvor advokaten egeninnvilger fritt rettsråd og benytter tolk i den forbindelse. Advokatene har ingen plikt til å bruke tolk, men skal gjøre det når det er nødvendig. I utlendingssaker vil tolkeloven gjelde for Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda, så det er i og for seg gode grunner for at den også burde gjelde når advokaten har samtaler med utlendingen. Dette gjelder spesielt lovens krav til kvalifikasjoner, jf. tolkelovens § 6 første ledd. Tilsvarende gjelder i barnevernssaker,

Postadresse
Postboks 2105 Vik
0125 Oslo
www.sivilrett.no

Kontoradresse
Holbergsgate 1
Org. nr.
986 186 999

Telefon
22991325

Saksbehandler
Vivi Danielsen
Direktetelefon
22991312

E-post
vivi.danielsen@sivilrett.no
post@sivilrett.no

der loven vil gjelde for barneverntjenesten, fylkesnemndene og domstolene, men ikke når advokaten har samtale med klienten. Denne samtalen danner grunnlag for advokatens fremstilling av saken, og det er også i den forbindelse viktig at tolken har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Det vil slik sett være naturlig at lovens kvalifikasjonskrav også gjelder for advokater som bestiller tolk i saker som betales av det offentlige etter rettshjelploven.

Vi gjør oppmerksom på at det benyttes tolk etter lov om fri rettshjelp, også i tilfeller hvor advokatene ikke kan egeninnvilge, og følgelig ikke fatter enkeltvedtak. Hensynet til rettsikkerhet og behovet for kvalifisert tolk er imidlertid det samme uavhengig av hvem som fatter vedtak om fri rettshjelp. Tolkeloven må slik vi ser det enten anses å gjelde i alle eller ingen av de tilfellene hvor tolk betales etter rettshjelpssystemet. Selv om det er gode grunner til å stille generelle krav til tolkens kvalifikasjoner også i rettshjelpssaker, så har vi, på den annen side, ikke grunn til tro at advokatene benytter ukvalifiserte tolker i slike saker. Det vises til at advokatene har en egeninteresse i at tolkingen fungerer, og at de ikke selv betaler for oppdraget. Bestemmelsene i tolkeloven er for øvrig primært myntet på offentlige etater, og flere av reglene passer dårlig for advokater som tolkebrukere. Det gjelder f.eks. bestemmelsen om tilsyn og pålegg, jf. lovens §§ 11 og 12.

Dersom man velger å la loven omfatte advokater som benytter tolk i rettshjelpssaker vil dette ikke anses å ha økonomiske konsekvenser. Det vises til at det i dag benyttes tolk i den grad det er nødvendig, og at det ikke anses å være et underforbruk av tolketjenester. Videre betales oppdragene etter fast sats uavhengig av kvalifikasjoner, slik at kvalifikasjonskravene ikke vil få betydning for kostnadene. Vi har for øvrig, som nevnt, grunn til å tro at det i stor grad benyttes kvalifiserte tolker i de aktuelle sakene. En konsekvens av at loven innføres kan imidlertid bli at det blir vanskeligere å få tak i tolk, fordi det generelt blir større etterspørsel etter de kvalifiserte tolkene. Dette vil imidlertid være en generell utfordring med innføring av loven, og vil ikke være spesielt for rettshjelpsfeltet.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på at advokatene som yter bistand etter rettshjelploven har en klar oppfordring til å begrense tolkens reiseutgifter i den grad det er mulig. Advokaten skal derfor etter gjeldende retningslinjer vurdere muligheten for å benytte telefon- eller skjermtolking dersom fremmøtetolking vil medføre merutgifter av noe størrelse. Det fremgår av rundskriv SRF-1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.2.2, at det som hovedregel må forventes at det benyttes telefon- eller skjermtolking i slike tilfeller. Innføring av tolkeloven, og dens adgang til bruk av skjermtolking, jf. § 8, kan følgelig ikke forventes å resultere i innsparinger i tolkeutgifter på rettshjelpsfeltet. Det kan forøvrig ikke stilles krav om at advokatene skal investere i utstyr til skjermtolking. Dette er en utgift man ikke kan pålegge private advokater, som i gjennomsnitt benytter seg av tolk i et mindre antall tilfeller.

2. Vergemål

SRF legger til grunn at forvaltningens bruk av tolk i vergemålssaker generelt er begrenset. Vi forventer derfor ikke at forslaget om ny tolkelov vil få vesentlige økonomiske konsekvenser i slike saker.

I høringsnotatet legger departementet på side 39 til grunn at også representantoppdrag for enslige mindreårige asylsøkere vil omfattes av tolkeloven. SRF er enig i dette. Dekning av nødvendige utgifter til tolk kommer i tillegg til den utgiftsdekning som gis i forbindelse med utføringen av representantoppdraget. Da forvaltningen for øvrig plikter å stille med tolk der det er nødvendig av hensyn til rettssikkerhet og likebehandling, er det kun i forbindelse med samtaler mellom representanten og den mindreårige – ikke i møter med offentlige organer – at utgifter til tolk kan kreves dekket etter utlendingsloven § 98f, jf. utlendingsforskriften § 17-35. Representanter kan søke fylkesmannen om forhåndsgodkjenning for nødvendige utgifter til tolk som overstiger det maksimale beløpet på kr 3 800. Dersom den nye tolkeloven vil

medføre en generell økning i kostnadene for bruk av kvalifisert tolk, kan det forventes at grensen på kr 3 800 også vil nås i flere representantoppdrag. En konsekvens kan da bli at fylkesmennene oftere vil måtte ta stilling til om grensen skal utvides. SRF forventer derimot ingen vesentlig økning i behovet for å bruke tolk i de enkelte representantoppdrag som følge av den nye tolkeloven.

Avslutningsvis gjør vi oppmerksom på at departementet i merknadene til § 17 skriver på side 109 at «(...) personer som har fylt 18 år og som det er vedtatt vergemål for, er ikke myndige, jf. vergemålsloven § 2 første ledd». Dette er en uheldig formulering. Opprettelse av vergemål for personer som har fylt 18 år begrenser ikke personens rett til selv å bestemme over sine midler og sine rettigheter. Slike begrensninger skjer bare hvis retten beslutter fratakelse av rettslig handleevne. Vergen kan for øvrig handle på vegne av vergehaveren, men skal ikke gjøre noe personen motsetter seg. Når det gjelder begrepene myndig og umyndig vises det til vergemålsloven § 2 og omtalen i Ot.prp. nr. 110 (2008-2009) s. 168 flg.

Med hilsen

Line Schei Mogenstad
avdelingsdirektør

Vivi Danielsen
fagdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift